עין משפט
נר מצוה

כא א מיי' פ"ו מהל' ברכות הלכה טו טוש"ע א"ח סי' קפא סעיף ג וע"ש:

כב ב מיי' שם טוש"ע א"ח סי' קם סעיף ו:

כג ג מיי' פ"ט מהל' מאכלות אסורות הל' כו סמג לאוין קמא טוש"ע או"ח סי' קעג סעיף א וי"ד סי' פט סעיף ג:

כד ד מיי' פ"ו מהל' ברכות הל' טו וע"ש בכ"מ סמג עשין כז טוש"ע א"ח סי' קפא סעיף ב:

כה ה טוש"ע א"ח סי' קם סעיף ד:

סולדת בהן אבל היד סולדת בהן אין נוטלין בהן ואיכא דמתני לה אסיפא *אחרונים אין נוטלין אלא בצונן אבל בחמין לא אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי ינאי לא שנו אלא שהיד סולדת בהן אבל אין היד סולדת בהן נוטלין, מכלל דראשונים אף על פי שהיד סולדת בהן מותר. אמצעיים רשות אמר רב נחמן לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל אבל בין תבשיל לגבינה חובה. *אמר רב יהודה בריה *דרב(י) חייא מפני מה אמרו מים אחרונים חובה? שמלח סדומית יש שמסמא את העינים אמר אביי ומשתכח כי קורטא בכורא אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי כל מלחא מאי? אמר ליה לא מבעיא. אמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא משו מיא בתראי על ארעא משום זוהמא אמר לי *מר משום דשריא רוח רעה עלייהו. ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא שקיל מידי מפתורא כי נקיט איניש כסא למשתי שמא יארע דבר קלקלה בסעודה אמר לי מר משום דקשי לרוח צרדא, ולא אמרן אלא דשקיל ולא מהדר אבל משקל ואהדורי לית לן בה, ולא אמרן אלא חוץ לארבע אמות אבל תוך ארבע אמות לית לן בה ולא אמרן אלא מידי דצריך לסעודתא אבל מידי דלא צריך לסעודתא לית לן בה, מר בר רב אשי קפיד אפילו אאסיתא ובוכנא. ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דכנשי *נשוראה משום מנקירותא אמר לי מר משום דקשי לעניותא, ההוא גברא דהוה מהדר עליה שרא דעניותא ולא הוה יכיל ליה דקא זהיר אנשוורא, יומא חד כרך *(ליפתא) איבלי, אמר השתא ודאי נפל בידאי, בתר דאכיל אייתי מרא עקרינהו ליבלי שדינהו לנהרא, שמעיה דקאמר ווי דאפקיה ההוא גברא מביתיה. ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא שתי אופיא משום מאיסותא אמר לי מר משום דקשי לכרסם, משתיה קשה לכרסם, מינפח ביה קשיא לרישא, מרחיה קשיא לעניותא, מאי תקנתיה? לשקעיה שקועי, לכרסם דחמרא שיכרא, דשיכרא מיא, דמיא לית ליה תקנתא והיינו דאמרי אינשי *בתר עניא אזלא עניותא, ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא אכלי ירקא מכישא דאסר גינאה משום דמיחזי כרעבתנותא אמר לי מר משום דקשי לכשפים, *רב חסדא ורבה בר רב הונא הוו קאזלי בארבא אמרה להו ההיא מטרוניתא: אותבן בהדייכו, לא אותבוה, אמרה מלתא אסרתה לארבא, אמרו אינהו מילתא שריוה, אמרה להו מאי איעביד לכו דלא מקנח לכו בחספא ולא קטיל לכו כינה אמנייכו ולא אכיל לכו ירקא מכישא דאסר גינאה. ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא אכלי ירקא דנפל אתכא משום מאיסותא אמר לי מר משום דקשה לריח הפה. ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא יתבי תותי מרזבא משום שופכים אמר לי מר משום דשכיחי מזיקין, הנהו שקולאי דהוו דרו חביתא דחמרא, בעו לאיתפוחי, אותבוה תותי מרזבא, פקעה, אתו לקמיה דמר בר רב אשי אפיק שיפורי שמתיה, אתא לקמיה, אמר ליה אמאי תעביד הכי? אמר ליה היכי אעביד כי אותביה באונאי אמר ליה את בדוכתא דשכיחי רבים מאי בעית, את הוא דשנית זיל שלים, אמר ליה השתא נמי ליקבע לי מר זימנא ואפרע, קבע ליה זימנא, כי מטא זימנא איעכב, כי אתא אמר ליה אמאי לא אתית בזמנך? אמר ליה *כל מילי דצייר וחתים וכייל ומני לית לן רשותא למשקל מיניה עד דמשכחינן מידי דהפקרא, ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דשדי מיא מפומא דחצבא משום ציבתא אמר לי מר משום דאיכא מים הרעים, ההוא בר שידא דהוה בי רב פפא, אזל לאתויי מיא מנהרא, איעכב, כי אתא אמרו ליה אמאי איעכבת אמר להו עד דחלפי מים הרעים, אדהבי חזנהו

לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל. אומר רבינו שמואל דמיירי בשניהם של בשר או שניהם של גבינה אבל בין תבשיל של בשר לגבינה שלפניו חובה אבל לגבינה של אחריו לא קאמר דאפילו בנטילת ידים אסור לאכול עד סעודה אחרת כדאמר לעיל אכל בשר אסור לאכול גבינה, ואין נראה לר"ת דבין תבשיל לגבינה משמע תבשיל תחלה כדאמר לעיל כמה ישהה בין בשר לגבינה ולא כלום ופריך והא אמר רב חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה אלא כמה ישהה בין גבינה לבשר כו', ועוד בין תבשיל לתבשיל בשניהם של בשר או של גבינה למה יש לו ליטול כלל ומפרש ר"ת דבין תבשיל לתבשיל היינו בין תבשיל דבשר לתבשיל של גבינה דכיון דאין הבשר והגבינה בעין וליכא אלא טעם לא החמירו שיהא חובה ליטול ידיו בינתיים והוו אלא רשות אבל בין תבשיל דבשר לגבינה שהגבינה בעין חובה ויתכן פירוש זה אף לדברי האוסרין לאכול גבינה אחר בשר באותה סעודה אפי' בנטילה וקינוח:

סולדת. נכוית, אם היד סולדת בהן בשעה ונשתה מתורת מים: איכא דמתני לה אסיפא. לא שנו דאחרונים בחמין לא: מכלל כו'. דבהנך דאסר לאחרונים שרי לראשונים: שמלח סדומית יש. ואמרו חכמים *על כל אכילתך אכול מלח וכיון דנגע במלח כי הדר יהיב ידו אעיניו מסמא להו ולפיכך צריך לנטלן: ומשתכחא כי קורטא בכורא. אינה מצויה אלא קורט בכור: כל מילחא. מהו מלח כמו (שמות טז) וימודו בעומר *וכלו בעומרא: מאי. צריך ליטול אחריו או לא: משום זוהמא. שריחן מסריח ונראות מאוסות: למשתי. כשאדם שותה אין לוקחין כלום מלפניו: דבר קלקלה. שמא יכעוס השותה שחפץ באותו דבר הניטל וכי יכעוס יסתכן ויחנק: רוח צרדא. אשטורדיש"ן: חוץ לארבע אמות. שמוליכו חוץ לארבע אמות של שולחן: דכנשי נשוראה. שמכבדין פירורי אוכלין מן הבית: מנקירותא. לנקר הבית נקיון: מהדר אבתריה שרא דעניותא. שר הממונה על העניות היה רודף ללוכדו ולהביאו לידי עניות: איבלי. *על עשבים שבאפר: נפל לידאי. שלא יוכל ללקט הפירורין מבין העשבים ויהו למדרס רגלים ולאבדו בכך: שמעיה. ההוא גברא להההוא שרא: דקאמר ווי דאפקיה מביתיה. הוציאני זה ממקום מטחתי: אופיא. אשקומ"א: לכרסם. רירין הבאין מן החוטם: מדחיה. בידו לגדדין: לשקעיה שקועי. בתוך המשקה עד שיכלה מאליו: לכרסם דחמרא. שבא לו מחמת אופיא דחמרא: שכרא. רפואתו לשתות שכר: לכרסם דשכרא. שבא מחמת אופיא דשכרא לישתי מיא: בתר עניא. זה שלא היה לו אלא מים לשתות: מכישא דאסר גינאה. שאין מוציאין שום או כרישין מאגודה שאוגדין מוכרי ירק לאוכלו: כרעבתנותא. שאין יכול להמתין עד שיתירנו: לכשפים. הרואה אותו יכול לעשות לו כשפים והנשמר ממנו אין כשפים יכולין לחול עליו: מטרוניתא. נכרית: אותבן בהדייכו. הושיבוני עמכם בספינה: אמרה מילתא. לחש של מכשפות: אסרתה לארבא. שלא זזה ממקומה: אמרי אינהו מילתא. אף הן היו בקיאין בדבר ועושין להציל עצמם מיד המכשול ואיכא דאמרי שאמרו שם, ולא מוכחא מילתא: מאי איעבד לכו. שאין מכשפות שולטת בכם שאתם נשמרין מכל דבר הקשה להן: דלא מקנח לכו בחספא. אין אתם מקנחין עצמכם בחרס בבית הכסא ואין אתם הורגין כינה במלבושכם: מרזיבא. צינור המקלח מים מן הגג: שופכין. שמא ירדו עליו מים מאוסין המקלחים מתשמיש המשתמשין על הגג ושופכין מי תשמיש והן באין לצינור: שקולאי. נושאי משאות בשכר: פקעה. נשברה המזיק: שמתיה. למזיק: לאותביה באונאי. הושיבוה באונס שהייתי יגע שם: דצייר וחתים. כלומר באחד מכל אלו אין לנו רשות: דשדו מיא. השותה בכל שופך תחלה מן המים לארץ: משום ציבתא. קסמין וקשין שעל פני המים: מים רעים. פעמים ששתה מהן שד וזו תקנתן: דהוה בי רב פפא. שהיה משמשו: עד דחלפי מים הרעים. ששתו המזיקין מהן: האכיט

מסורת הש"ס

[ברכות מ.]

[נ"ל מרגוס וכלו כעומרא]

עירובין יז: ע"ש

[נ"ל דרב חייא]

[היינו רבה בר נחמני עיין רש"י שבת כב.]

[פסחים קיא:]

[נ"ל ריפתא כ"ה בע"י]

[ב"ק נב. וש"נ]

שבת פא.

[פי' תוס' מנחות ת: ד"ה אלה]

נושא/מבנה
△ - אביי
סדרה של הנהגות שמובא על ידי אביי ובכל א' חשב שידע הסיבה, אבל - "אמר לי מר" שלכל א' הסיבה היא אחרת

◆

גליון הש"ס
רש"י ד"ה איבלי על עשבים. וכן גיטין דף סח ע"ב איבלא דימא ויבלא:

◆

רבינו גרשום

סולדת בהן. כלומר אלא שאין היד נכוית בהן אבל היד נכוית בהן אסור: כי קורטא בכורא. כלומר כקרטין של מלח בשלשים סאין: שמא יארע דבר קלקלה בסעודה. כלומר שמא יקפיד בשעה דנקיט כסא בידיה או מאכל או משקה וישפכו: ויארע קלקלה בסעודה: דקשי לרוח צרדא. שנופל מאתו חולי: ולא אמרן אלא חוץ לד' אמות. כלומר הא דאמרן דלא לישקול איניש מידי מפתורא כי נקיט איניש כסא ויתיב אתכא: חוץ לד' אמות כלומר שרוצה ליטל חוץ לד' אמות מן השלחן ואי עביד קשה לרוח צרדא למאן דנקיט כסא בידיה: האי דכנשי נישורא. כלומר האי דמיכנשי פירורין מתחת השלחן: משום מנקרותא. כלומר שרוצה לנקר ביתו: א"ל מר. זהו רבה: הוה קא אכיל נהמא (איכלא) [איבלי]. כלומר ביני עשבים: אפקה לההוא גברא מביתיה. כלומר לעניות: הופיא. אשקיפא בלע"ז: לכרסם. קרדן בלע"ז מי שאינו יכול להוציא ניעו זהו קרדן בלע"ז: מנפחביה קשי לרישא. כלומר לחולי של ראש: מרחיה קשי לעניותא. כלומר מרחתו בידו קשי לעניותא: שיכרא מעבר ליה. כלומר לישתי שיכרא אחריו וירפא: דשיכרא מים. כלומר מאן דשתי אופיא משיכרא לישתי מיא בתריה וירפא: דמים לית ליה תקנתא: [בתר ענא]. דעני אורחיה למישתי מיא: מכישא דאסר גינאה. כלומר מאותו קישור שקשר בעל הגינה למכור: אמרה מלתא אסרה לארבא. כלומר אמרה מלתא דכשפים: לא קטיל לכו כינה. על בגד שלך: תותי מרזבא. צינור: משום שופכין. כלומר ששופך הצינור מים עליו: הנהו שקולאי, בני אדם שנושאין משאות: בעי לאיתפוחי תותי מרזבא. [את הוא דשנית]. כלומר אתה עשית שינוי דבמקום רבים הזקתה: האי דשדי מיא מפומא דחצבא. כלומר כשאדם רוצה לשתות ושופך מעט מים תחלה קודם ששתה: משום ציבואתא. כלומר כשראיתי ששופכין מים בתחלה אמרתי משום ציבי דאית ביה במיא עושין כן: משום דאיכא מים הרעים. כלומר דשרי עלייהו רוח רעה:
מים